

juni 2023 jaargang 64 nummer 6

Beste tuin vrienden

Voorwoord

De zomer komt eraan.....

Tenminste.....als we de kalender mogen geloven!

Enkele maanden terug keken we hoopvol uit naar de lente, maar helaas was er op vele dagen in dit voorjaar beslist geen sprake van een lentegevoel; koude nachten, sombere grijze dagen, relatief lage dagtemperaturen en veel regen!

Dat laatste heeft er overigens wel voor gezorgd, dat de tuin er nu fris en veelbelovend bijstaat. Zoals Cruijf ooit al zei "elk nadeel hep z'n voordeel "

In de maand juni wordt door het landelijke Groei & Bloei de Nationale Tuinweek georganiseerd en zullen er door het hele land veel open tuinen te bezichtigen zijn.

Ook een aantal van onze Groei en Bloeiërs stelt hun tuin open op zaterdag 17 juni. We zijn heel blij met hun medewerking en hopen dat zij op veel bezoekers mogen rekenen. Verderop in deze nieuwsbrief vindt u meer informatie.

Zoals we u al eerder berichtten, vinden er weer constructieve gesprekken plaats tussen ledenraad en bestuur over het beleidsplan voor de komende jaren.

Een aantal voorzitters van landelijke afdelingen (waaronder ondergetekende) is uitgenodigd om met een kleine vertegenwoordiging van ledenraad en bestuur mee te denken over de sterke en zwakke kanten van onze vereniging en over uitdagingen en bedreigingen voor de toekomst.

Onze sterke troef is het grote aantal enthousiaste leden met een grote tuinkennis. Ook de sociale verbondenheid is een sterk punt.

De relatief hoge leeftijd en het gegeven dat jongere mensen zich niet snel meer bij een vereniging aansluiten vormen een grote bedreiging.

Hoewel er ieder jaar weer vele honderden tuinliefhebbers lid worden van de vereniging is het netto ledenverlies landelijk ieder jaar ongeveer 6 procent.

Een zorgelijke ontwikkeling, die niet alleen landelijk, maar ook binnen onze regio alle aandacht vraagt.

Centrale vraag daarbij is: hoe kunnen we ook in de toekomst Groei & Bloei een aantrekkelijke, uitnodigende vereniging laten zijn waar je je thuis voelt onder gelijkgestemden en waar je je kennis over tuinieren kunt delen of verrijken.

Nu de zomer eraan gaat komen en we eindelijk in de tuin kunnen gaan genieten van al het voorbereidende werk dat we in het vroege voorjaar al gedaan hebben, komen de activiteiten van Groei & Bloei op een lager pitje te staan. In de maand juli zal er dan ook geen nieuwsbrief verschijnen.

Ondertussen zijn we wel druk bezig met het samenstellen van het nieuwe programmaboekje voor het seizoen 2023 – 2024.

In dit nieuwe boekje hopen we u een duidelijk overzicht te geven van alle algemene lezingen, cursussen, workshops en excursies. Daarnaast natuurlijk ook alle informatie van de diverse clubs binnen Groei & Bloei.

In de loop van augustus mag u het in de bus verwachten.

Namens het bestuur wens ik u een mooie, fleurige zomer toe!

Sjak Dielemans

Open Tuinen route

Zaterdag 17 juni organiseert Groei en Bloei Breda en omstreken weer een Open Tuinen route. De onderstaande tuinen zijn dan gratis te bezoeken tussen 10.00 en 16.00 uur. Voor meer informatie verwijzen wij u naar de website en Facebook.

Open Tuinen route rondom Breda

Willian de Hoon

Statenlaan 16 5121 HD Rijen

Sminkentuin

Venneweg 8 5121 RA Rijen

Familie Verstraaten

Hespelaar 20 4911 AE Den Hout

Familie van de Klundert

Patrijsspad 9 4841 LH Prinsenbeek

Dhr. Leijdens

Populierenstraat 43 4711 RH St. Willebrord

De Plukkerij

Margrietstraat 27 4744 AJ Bosschenhoofd

Open Tuinen route Moerdijk

De Schanse Dijkstraan

Noordschans 111 4791 RG Klundert

Fuchsiade

Drogedijk 55 4796 RH Oudemolen

Hoeve Stadszicht
Steenpad 3 4797 SG Willemstad

Familie van der Made
Hoge Zeedijk 13 4771 RS Langeweg

Familie Schot
Menno van Coehoornstraat 12 Willemstad

Teamchallenge Bloemschikken op Plantenfestijn 24-25 juni bij de Tuinen van Appeltern

Omdat Gardenista dit jaar niet doorgaat en wachten op de Regio kampioenschappen nog even duurt, heeft Team Bloem in samenwerking met Groei & Bloei een ander leuk evenement opgezet.

Afdelingen van Groei & Bloei zijn uitgenodigd om een team bloemschikkers af te vaardigen om op het terrein van Appeltern een creatief arrangement te maken en hier is de team challenge geboren.

10 teams hebben zich ingeschreven en op de aangewezen plekken waar prachtige stellages, bakken, bomen en ornamenten staan, krijgt elk team een opdracht om een arrangement te maken.

Een jury loopt rond en geeft aan het einde van de dag als de arrangementen klaar zijn tips en tops aan de teams.

Het publiek kan stemmen en er wordt een Appelterntrofee uitgereikt en omdat het een 2-daags evenement is, blijven de arrangementen staan.

Ook onze afdeling Breda heeft zich ingeschreven met een team van 8 enthousiaste bloemschiksters dat zich voor de gelegenheid om heeft laten dopen tot Team Bredaose Blommekes.

De teams hebben inmiddels een plek of ornament aangewezen gekregen en de Bredaose Blommekes hebben plannen gemaakt voor hun object.

Wil je ook graag weten welk object ze hebben toegewezen gekregen? En wat ze ermee gaan doen? We houden het nog heel even geheim maar willen jullie wel alvast een kleine sneak preview geven.

Om iedereen op de hoogte te houden welke bloemschiksters er in het team zitten en waarmee ze allemaal bezig zijn plaatsten we op Facebook regelmatig wat foto's van de ideeën, voorbereidingen en materialen die gebruikt gaan worden.

Op zaterdag 24 juni van 08.30 uur tot 15.00 uur hebben ze de tijd om hun arrangement te maken en dit is daarna ook nog te bekijken in de Tuinen van Appeltern. Het weekend van 24-25 juni is ook Plantenfestijn in de Tuinen van Appeltern, dus nog een reden om langs te komen en als je er toch bent, kom dan ook even langs om de dames aan te moedigen.

www.appeltern.nl

Facebook: Groei & Bloei Breda

Basiscursus klimaatvriendelijk tuinieren

In het najaar van 2023 organiseert Groei & Bloei Breda e.o. de basiscursus tuinieren, waarbij een klimaatvriendelijke aanpak het uitgangspunt zal zijn. Alle zaken waar een tuinman/tuinvrouw mee te maken krijgt bij het werk in de tuin zullen aan de orde komen. Denk hierbij o.a. aan:

- Inrichting van de tuin
- Aandacht voor bodem, bemesten, composteren
- Soorten planten en functies van planten
- Zaaïen, scheuren, stekken
- Snoeien (bomen en heesters)
- Onderhoud van de tuin

Naast al deze onderwerpen zal er ook ruimte zijn voor ieders tuinvragen. In de eerste bijeenkomst wordt samen met deelnemers bepaald, waar vooral het accent op zal liggen tijdens de vier dagdelen en wat men zeker besproken wil zien.

Deze cursus is daardoor zowel geschikt voor de beginnende tuinier, als ook de meer gevorderde.

De cursusedagen vinden plaats op vier **zaterdagochtenden**, om de week, namelijk:

- 23 september
- 7 oktober
- 21 oktober
- 4 november

Inloop vanaf 9.15 uur   Cursustijd: van 9.30 tot 12.00 uur

De cursus wordt gegeven door Lia Klijs. Zij doet dit bij haar thuis op de Moerkenhoeve, Watermanseweg 6 in Rijsbergen. Het grote voordeel van deze locatie is dat Lia een mooie grote tuin heeft, waar je de planten en bomen ook in het echt kunt zien en niet alleen op foto's. Bovendien wordt in de tuin ook meteen de praktijk getoond van bijvoorbeeld het aanleggen van borders, vermeerdering van planten, snoeien en composteren.

Prijs van deze cursus: 60 euro (leden) 75 euro (niet-leden)

Er is ruimte voor maximaal 12 deelnemers.

U kunt zich nu al aanmelden: aanmelden-activiteit@breda.groei.nl

Voor meer informatie zie ook de Facebookpagina van Lia: www.facebook.com/Moerkenhoeve

---

Gezocht: nieuwe leden commissie Excursies

Zowel Ursula van Dijk als Ria van Kalmthout hebben aangegeven te willen stoppen met hun werkzaamheden voor de commissie Excursies.

Ursula en Ria hebben dit een aantal jaren met veel enthousiasme gedaan, waarvoor onze hartelijke dank!

Zijn er twee leden die dit stokje samen over willen nemen?

Het betreft de organisatie van 1 of 2 dagexcursies per jaar naar bezienswaardige tuinen of een groen tuinevenement.

Voor meer informatie of aanmelden: info@breda.groei.nl

Studieclub "Grensontwikkeling" exposeert in het Arboretum van Oudenbosch.

Na diverse succesvolle tentoonstellingen in o.a. Arboretum Kalmthout, het van Goghjaar in Zundert en de Stadsgalerij in Breda, exposeert studieclub "Grensontwikkeling" van 27 mei t/m 11 juni 2023 in het arboretum van Oudenbosch met plantaardige arrangementen en objecten.

Het geëxposeerde werk is gemaakt door 9 clubleden uit Nederland en België (t.w. Mai Bresseleers, Rit Bresseleers, Els Goos, Anneke Herijgers, Gonneke Janssen, Chris Rodolf, Jacolien Schellekens, Diana Verbrugh en Dirk Verbrugh) met een passie voor westerse bloemsierkunst en Ikebana. Sinds 2000 komen zij maandelijks bij elkaar. Zij zoeken dan steeds - met een thema - de grenzen op van de plantaardige vormgeving. Vooral materialen die de natuur in al haar kleuren en vormen biedt, zijn verwerkt tot fraaie composities. In deze tentoonstelling zijn hun individuele werken en groepswork te bewonderen.

De expositie van de leden van de studieclub "Grensontwikkeling" in het Arboretum van Oudenbosch Achter 't postkantoor 1 te 4731 PM Oudenbosch

<https://www.arboretumoudenbosch.nl/>

(voor entree en openingstijden) is te zien van 27 mei t/m 11 juni 2023.

Voor alle geïnteresseerden in tuin en groen

De Dongensetuinenkunst-werkgroep is gestart met de voorbereidingen van HET evenement in de gemeente Dongen.

Hopelijk is dit jaar het weer ons beter gezind en kunnen we het publiek weer laten genieten van mooie tuinen, gezelligheid en nieuwe ideeën.

Dit jaar zal het "Dongensetuinenkunst" plaatsvinden op zaterdag 3 en zondag 4 juni.

De tuinen en/of ateliers zijn open op beide dagen van 11.00- 17.00 uur.

Enthousiaste tuiniers en beoefenaars van kunst, als hobby of professioneel, willen graag delen waar zij mee bezig zijn en vooral trots op zijn. Daarom stellen ze graag in Dongen, Dongen-Vaart en 's Gravenmoer hun tuin en/of atelier open voor bezoekers die zijn geïnteresseerd in tuinen of kunst, ideeën willen opdoen of een heerlijk weekend uit willen.

De toegang is €2,50, voor alle tuinen en ateliers samen.

Verkooppunten worden op een later tijdstip bekend gemaakt, daar wordt dan tevens een plattegrond met deelnemende adressen aan de bezoeker overhandigd.

Een evt. bijdrage voor een kop koffie of thee is aan de bezoeker zelf.

Voor meer informatie of opgave kunt u contact opnemen met:

Rieky Calis, tel.nr. 06-25362177

Ariën Akkermans, tel.nr. 06-37731722

Of mail naar:

opentuinendongen@gmail.com

We zien uw reactie graag tegemoet.

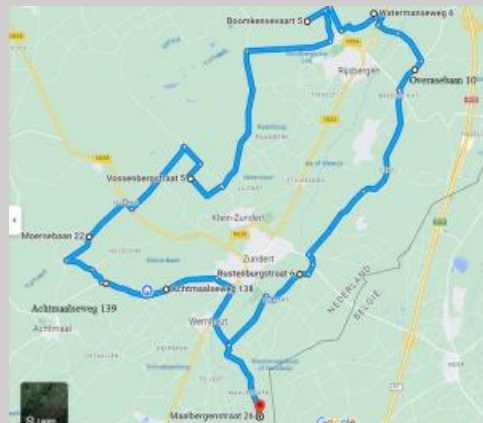
Tuin Toer

Zondag 2 juli is er in de gemeente Zundert weer een Tuin Toer.

Dit jaar zetten een 9-tal enthousiaste tuinliefhebbers de poorten open om u te verwelkomen.

Laat u verrassen en inspireren door plant, boom, vijver en natuur tijdens deze dag. De tuinen zijn heel divers.

Deze dag bent u bij onderstaande tuinen welkom tussen 10.00 uur en 17.00 uur.

[klik op foto](#)

Tuin van Rina en Ton Martens, Boomkensevaart 5 Rijsbergen

Kwekerij Lowgardens, Maalbergenstraat 26 Wernhout

Tuin van Corrie en Kees van Aert, Achtmaalseweg 138 Zundert

Tuin de Geesthof, Achtmaalseweg 139 Achternaal

Tuin Klein Ekeby, Moersebaan 22 Klein-Zundert

Tuin van Corrie en Johan Braspenning, Vossenbergsstaat 5 Klein-Zundert

De Moerkehoeve, Watermanseweg 6 Rijsbergen

Tuin de Muisvonder, Rustenburgstraat 6b Zundert

Pluktuin Gewoon buiten, Overasebaan 10 Rijsbergen

De entree is gratis. In enkele tuinen is er koffie/thee te verkrijgen tegen een kleine vergoeding.

Ook zijn er in een paar tuinen eigen gekweekte planten te koop.

Houd onze Facebookpagina in de gaten voor meer info over de tuinen. Tuin Toer Zundert.

Wij wensen u veel kijkplezier en hopen u te ontmoeten in één van de tuinen.

In memoriam Tine Slaats-Heeren

Op een zonnige zaterdagmorgen hebben we in Tilburg afscheid genomen van Tine.

Tine was een lid van Groei en Bloei in hart en nieren.

Haar grote hobby was bloemschikken.

Ze deed mee aan wedstrijden en heeft prachtige bloemencreaties gemaakt.

Tot voor kort heeft ze nog de lessen gevolgd bij Diana in 't Web.

Ze was tevens op vele andere vlakken actief als vrijwilligster.

Bovenaan de kaart stond de tekst:

“Alleen met je hart kun je goed zien”

Van A. de Saint-Exupéry uit Le Petit Prince.

Laten wij allen dit meenemen als herinnering aan Tine.

Wij wensen haar man Albert en haar gezin veel sterkte toe.

Gonny van Fessem

Mocht u nog een condoleancekaart willen sturen dan is het adres:

Rolducstraat 7, 5035AK Tilburg.

Boom/Struik van de maand: Fagus, de beuk

Beuk werd ook geschreven als bouke, boek, boke, bik, buuk. Het is een oud woord dat teruggaat tot het proto-Germaans, dat wil zeggen de taal waaruit de Germaanse talen zijn ontstaan, gedateerd zo 2000 tot 3000 voor Chr. De laatste stand van de wetenschap is dat er geen verband met het woord boek is. In veel oude literatuur wordt gemeld dat de eerste drukletters van beukenhout waren en dat daarom boeken naar beuk zijn genoemd. Dat lijkt logisch, maar het is zeer de vraag of men in de drukkerij beukenhouten letters heeft gebruikt. Ik meen me te herinneren dat in het drukkerijmuseum Plantin-Moretus in Antwerpen werd verteld dat men perenhout gebruikte voor letters. Uit ervaring weet ik dat dit heel wat sterker is dan beukenhout.

Wat de deur helemaal dicht doet is het feit dat er honderden jaren voor de gedrukte boeken, geschreven boeken waren.

Boek komt van bok, dat letter betekent. Inderdaad: een boek is een verzameling letters.

Lees je veel boeken, dan ben je geletterd en niet geboekt of welgezind.

De Latijnse naam van de beuk is *Fagus sylvatica*. Dat geeft niet veel problemen: *sylvatica* is bos en *fagus* komt van het Griekse *fagein*: eten. Dit vanwege de beukenootjes. Die bevatten overigens de giftige stof *fagine*. Mensen kunnen last krijgen als ze overgevoelig zijn. Paarden worden er zeer ziek van.

Er zijn twee factoren die maken dat de ondergroei in een beukenbos vaak schraal is. De eerste is de dichte schaduw van een beukenboom. Die neemt licht weg van de bodem en voert veel water af.

De tweede reden is dat voor het vergaan van beukenblad kalk nodig is. Op zandgrond ontbreekt die vaak en dan wordt een verzuurde bodem met niet vergaan blad gevormd, waar nog maar weinig groeit. De mooiste beukenbossen vindt men dan ook in Limburg en op de lössgronden van de Veluwezoom. Daar is voldoende kalk aanwezig.

In het Markdal staan ze als laanboom naar het kantoor van Staatsbosbeheer. Aan die bomen is ook te zien dat de maximale leeftijd van een beuk zo een 100 tot 150 jaar is en dat komt omdat hij geen duurzaam kernhout vormt. Hij gaat namelijk na zo een 100 jaar van binnenuit rotten en dat is het einde. Bron: KNNV Breda

---

Tuinclub

De tuinclub heeft in de zomer een aantal gezamenlijke tuinbezoeken gepland. Daarnaast zijn degenen die zich daarvoor hebben aangemeld ingedeeld in kleine groepjes voor onderling tuinbezoek.

Zaterdag 3 juni gaan we met z'n allen een dag weg. Waar we naar toegaan blijft nog even een verrassing...

Het nieuwe tuinclubseizoen begint op dinsdagavond 26 september met een lezing van Frans Nienhaus over onder andere niet-alledaagse planten. Hierover komt in de eerste nieuwsbrief van september meer informatie.

Wij wensen jullie allemaal een fijne zomer.

Van de fotoclub

Uitslag en korte bespreking winnende themafoto's van april

Paaszaterdag kwamen we bij elkaar om het bijzondere gebied van de Roonse Grienden te fotograferen. Het verschil in eb en vloed kan hier wel 60 cm zijn, meer dan in de Biesbosch wist Ine ons te vertellen. Een heel vochtig natuurgebied dus, met heel veel knotwilgen en smalle, soms natte paden.

Op de 1e plaats is geëindigd de foto van **Ria**. Wat opvalt is dat deze foto een prachtig beeld geeft van hoe dit gebied is: veel water, wilgen die wel of niet geknot zijn. De wolken en reflectie in het water van de wolken en de vliegtuigstreep tonen dus een heel mooi landschap.

Op de 2e plaats kwam de foto van **Anton**: Deze foto laat goed zien wat een wilg kan zijn: heel grillig met een ruwe bast en grote gaten in de stam. Anton heeft hier mooi gebruik van gemaakt om zo'n gat als kader te nemen, als doorkijk naar een groep knotwilgen in de verte. Door de voorgrond onscherp te houden is er goede diepte in dit beeld.

De 3e plaats is voor de foto van **Elly M.:** Dit kronkelige pad trekt je oog door de foto heen en geeft het zo diepte. Het water rechts hoort goed in dit gebied waardoor de foto prima past bij ons thema van deze maand.

De 4e plaats is de foto van **René:** ook deze foto laat een doorkijk zien maar op een heel andere manier. De Y vormen vallen hier op, in de boom op de voorgrond en in het water dat afbuigt. Ook het pad maakt dezelfde bocht als het water waardoor het een goed geheel wordt. De wolken hebben hier een meerwaarde, zorgen ervoor dat de lucht niet saai is.

5e plaats is de foto van **Cees:** de gans steelt hier de show met zijn opvallende oranje snavel. Ook het heel frisse lentegroen van het gras springt naar voren. Een heel kenmerkend beeld voor dit gebied waar heel veel vogels te zien en te horen waren.

Overige Verenigingen

IVN Mark en Donge

Zondag 11 juni is het weer Slootjesdag in de Natuurtuin Oranjepolder.

Kinderen kunnen tijdens de Slootjesdag in de natuurtuin Oranjepolder samen met hun (groot)ouders op avontuur langs de waterkant. IVN-natuurgidsen staan klaar met schepnetjes, loeppotjes en zoekkaarten om je alles te laten zien van het leven in onze poelen.

Er is vrije inloop tussen 13.00 en 16.00 uur.

De IVN Natuurtuin Oranjepolder vind je aan de Domeinweg 8, 4908 BK, Oosterhout.

Informatie:

Anneke Hamers [IVN Slootjesdag](#)

Natuurwandeling Heusdenhout geluidswal 11-06-2023

Geluidswal langs de snelweg

De monumentaal vormgegeven geluidswal langs de snelweg verwijst met zijn hoekige vormen naar de vroegere vesting Breda. In de schanskorven is veel kalksteen verwerkt, waardoor kalkrijk water uit de wal sijpelt. De hellingen en plateaus zijn jaren geleden ingezaaid met

wildeplantenmengsels. Veel planten die in onze omgeving van nature niet voorkomen, kunnen zich hier handhaven dankzij deze kalkrijkdom. Vooral van mei t/m juli is het hier één groot en kleurig, steeds wisselend bloemenspektakel. Deze uitbundige bloei trekt veel vlinders, hommels en andere bijen aan.

Aan de voet van de geluidswal bij Heusdenhout stroomt de Molenleij, een beek die in de omgeving van Gilze en Molenschot ontstaat uit vele, kleine waterloopjes. De beek stroomt hier onder de snelweg door, vervolgt zijn loop door de wijken Heusdenhout en Brabantpark en mondt tenslotte uit in de Wilhelminasingel – eigenlijk de Mark.

In het moerasgebiedje bij de beek, onderaan de wal, is een broekbos (= moerasbos) van elzen en wilgen ontstaan. Het moeras dient als waterberging en zuiveringsmoeras en mag dus niet helemaal dichtgroeien en verlanden. Het is onlangs nog opgeschoond.

Thema: Bloemen en insecten.

Aanmelden is verplicht.

Na aanmelding ontvang je informatie over de vertrekplaats.

Natuurwandeling tuin Toon Thielen zaterdag 17-06-2023

Vroeger Bloemen- en plantenkwekerij

Aan de Steenovensebaan bij Dorst had Toon Thielen 30 jaar lang een traditionele bloemen- en plantenkwekerij. Circa 20 jaar geleden gooide Toon het roer om; hij wilde de grond weer teruggeven aan de natuur. Er worden sindsdien geen bestrijdingsmiddelen meer gebruikt en dat heeft geleid tot een gezonde vegetatie.

Nu Natuur- en landschapstuin

Inmiddels is hier een prachtige natuur- en landschapstuin ontstaan van 4 ha. Er zijn vijvers en poelen gegraven. Er zijn perken met fleurige bloemen aangelegd en bijzondere bomen en struiken geplant. Elders in de tuin heeft de natuur vrij spel gekregen. Er is een kruidenrijk grasland ontstaan waar één maal per jaar gemaaid wordt. In de moerassige randen rond de poelen groeien nu o.a. veenmos en koningsvarens. De nadruk ligt op de biodiversiteit.

Een wandeling vol verrassingen

Op die manier is een paradijs ontstaan voor allerlei insecten en amfibieën. We vinden er vele soorten vlinders en libellen en de vogels hebben het er naar hun zin. Ook vossen en reeën weten hun weg naar de tuin te vinden dankzij de grote ecologische verbindingzone met natuurgebied de Duiventoren.

Thema: verrassende tuin

Aanmelden is verplicht.

Natuurwandeling Labbegat 09-07-2023

Het natuurgebied Langstraat ligt op de overgang van zand naar klei die de "Naad van Brabant" wordt genoemd. Dit gebied ligt tussen Waalwijk en Waspik. Door de bijzondere kwaliteit en samenstelling van het kwelwater dat op "de Naad" uit de grond treedt en de verschillende bodemtypen die bij elkaar komen, is hier een zeer bijzondere plantengroei aanwezig. Daardoor is ook een rijk vogel- en dierenleven ontstaan.

Het Labbegat is een gedeelte van dit gebied waar het zogenaamde "slagenlandschap" nog te vinden is. De lange en vooral smalle percelen omzoomd met elzenheggen en van elkaar gescheiden door sloten vormen een cultuurlandschap dat van monumentale waarde is.

Blauwgraslanden

Eeuwenlang zijn de veengronden als weide- en hooiland gebruikt. Vooral de natte hooilanden hadden een rijke, gevarieerde plantengroei en waren broedgebied voor vele weidevogels. In de afgelopen eeuw zijn de natuurwaarden grotendeels verloren gegaan, door vermesting, verdroging en vervuiling. Na een ruilverkaveling in de jaren 90 is SBB begonnen met het natuurherstel en met succes: de flora en fauna van de natte, venige schraalgraslanden herstelt zich boven verwachting. Door land niet te bemesten maar wel te maaien, ontstaat na jaren een bijzondere vegetatie, de zogenaamde blauwgraslanden. Deze vegetatie wordt zo genoemd omdat vele planten een blauwgroene kleur hebben. Deze natuur moet je beleven!

Het Labbegat is toegankelijk gemaakt door aanleg van een laarzenpad. In regenachtige periodes zijn laarzen nodig, maar in droge tijden volstaan stevige, waterdichte wandelschoenen.

Thema: Kleurrijke natuur

Aanmelden is verplicht.

IVN Dintel en Marklanden

Als een activiteit vol is wordt de link verwijderd en kunt u zich niet meer opgeven.

[Vrijdag 26 mei, Vleermuiswandeling in Oudenbosch](#)

Op vrijdag 26 mei gaan wij op zoek naar vleermuizen. En je kunt met ons mee! Dit keer blijven we dicht bij huis, dat wil zeggen in het centrum van Oudenbosch. Vleermuizen leven immers net zo goed in de stad als daarbuiten.

In een wandeling van ca. 1,5 uur besteden we aandacht aan de natuur die we tegenkomen (ja, óók in de stad is natuur), maar natuurlijk met de nadruk op de vleermuizen. Hopelijk gaan we er veel zien, maar bijna zeker gaan we ze horen met onze batdetector. We lopen langs kerken en oude gebouwen en langs groen en bomen, het leefgebied van diverse soorten.

Mocht het weer te slecht zijn om te wandelen, dan vliegen de vleermuizen ook niet. Helaas kan de wandeling dan niet doorgaan, maar dat zullen we tijdig laten weten.

Datum: 26 mei 2023

Tijdstip: 22:00 uur

Verzamelpaats: Parkeerplaats Achter het Postkantoor, Oudenbosch (Meenemen: makkelijke schoenen, een goed humeur en een beetje geduld)

Kosten: Gratis voor leden IVN en kinderen van 12 jaar en jonger

€ 4,50 p.p. voor niet-leden ouder dan 12 jaar

[Donderdag 8 en zaterdag 10 juni, Minicursus Flora](#)

Details volgen.

Tijd: zaal open 19:30 uur, aanvang 20:00 uur

Locatie: IVN Natuurmuseum, Lange Brugstraat 61, Etten-Leur

[Zondag 11 juni, vogelexcursie Tiengemeten](#)

Details volgen.

Gebied: Tiengemeten

Duur: 6 à 7 uur (incl. reistijd)

Vertrek: 09:00 uur

Verzamelpaats: Parkeerterrein NS Zevenbergen

[Vrijdag 16 juni, Vleermuiswandeling Zevenbergen](#)

Details volgen.

Tijd: 22:00 uur

Locatie:

[Donderdag 22 juni, Thema-avond Insecten en Vlinders](#)

Details volgen.

Tijd: Zaal open 19:30 uur, aanvang 20:00 uur

Locatie: IVN Natuurmuseum, Lange Brugstraat 61, 4871 CM Etten-Leur

Gilde De Baronie

Natuurwandeling De Worp Drimmelen, 30 mei

De Worp is een prachtig natuurgebied van 13 ha in de achtertuin van het pittoreske Drimmelen. Een wandeling met stukje cultuur en natuur. Wie stil is **hoort** hier de natuur.

In het laaggelegen gebied lag veengrond en er werd vroeger turf gestoken. Hierdoor ontstonden kreken. De oevers ervan bestaan uit wilgenstruweel en rietland, waar tal van vogels nestelen. Langs natuurlijke weg ontstond er een elzenbroekbos en ook enkele soortenrijke graslandjes.

Start: Biesboscheweg 15 Drimmelen: 'oude haven' nieuwe parkeerplaats; richting restaurant 't Voske.

De wandeling duurt 1,5 à 2 uur.

Natuurwandeling De Molenley, 14 juni

Tijdens deze wandeling lopen we over de geluidswal Moleley. De bekende geluidswal langs de A27 met de Rode man met Trechter. Deze wal is ingezaaid en is momenteel een ware bloemenzee. Ontdek mee wat er zoal over deze bloemen te weten valt. Je zult verbaasd zijn over wat hier zo staat en zoemt. De gids zal je alles 'verklappen'.

De wandeling duurt 1,5 à 2 uur.

Natuurwandeling Merkske, 29 juni

Het Merkske is een meanderend beekje, een onaangetaste natuurlijke grens tussen Nederland en België. Het gebied erom heen heeft een duidelijke hooilandenstructuur met speciale grassen, planten en vanzelfsprekend bloemen in deze tijd. De bomen langs de beek geven een mooi karakter aan het landschap. Het Merkske komt uit in de Mark, die naar Breda

stroomt. Het ligt daarmee aan de oorsprong van het stroomgebied van de Baronie. We starten slechts 20 km van de grens van Breda. Kom mee op avontuur op deze grensverleggende wandeling.

De wandeling duurt 1,5 à 2 uur.

Natuurwandeling Aa of Weerij, 11 juli

De Aa of Weerij heeft zich waarschijnlijk gevormd uit smeltwaterstromen aan het einde van de laatste ijstijd, het Weichselien. In die periode ontstond een tamelijk breed dal met daarin een meanderende beek. Het waterschap heeft het beheer over de loop van de beek, met zijn stuwen en vistrappen, bruggen en een trekpontje. Een bijzonder gebied, dichtbij Breda, dat langzaam meer bekendheid krijgt. Kom de beek en het omliggende land bekijken o.l.v. een gids.

De wandeling duurt 1,5 à 2 uur.

Natuurwandeling Strijbeekse Heide, 26 juli

De Strijbeekse Heide is een groot heidegebied met daarin meerdere vennen. Vanaf 2005 voert Staatsbosbeheer herstelwerkzaamheden in het gebied uit. Naaldbomen worden gekapt en de rijke toplaag / humuslaag wordt verwijderd. Er lopen runderen en schapen die het gebied open houden. Zo krijgt de heide de kans zich te herstellen. Er zijn meerdere soorten heide te vinden en die staat in deze tijd volop in bloei.

De wandeling duurt 1,5 à 2 uur.

Fietstocht Nassaubossen, ca 36 km, 29 mei

De geschiedenis van de bossen ten zuiden van Breda staat in nauw verband met de Nassau's. Op deze route zullen we daar ruimschoots aandacht aan besteden. Ook vernemen we wie als bijnaam de 'vierkant prins' had en wat is nu precies een 'koekel'? Een leuke en onderhoudende tocht onder het motto van onze gids Ben: 'Weet wat je ziet, kijk en geniet!'

Fietstocht Santspuy, ca 45 km, 1 juni

Samen met twee trouwe deelnemers aan onze fietstochten organiseren we een fietstocht voor een bezoek aan de Santspuy, de asperge- en wijnboerderij. Zij verzorgen samen met de familie Sweep een mooi programma zodat we én fijn fietsen én uitleg krijgen over het wel en wee van het bedrijf. Wij lunchen bij de Santspuy en kunnen daar voor een luttel bedrag aspergesoep met of zonder brood en kruidenboter nuttigen.

Het asperge- en wijnbedrijf van de Familie Sweep is ongeveer 25 jaar geleden ontstaan bij een herverdeling van het melkveebedrijf aan de Rijsbergseweg in Etten-Leur. Deze combinatie is in de agrarische sector zeer ongebruikelijk omdat de bedrijfsvoering op deze bedrijfstypen totaal verschillend is.

Fietstocht Acht Dorpen ca 63 km, 6 juni

We maken vandaag een ronde langs acht voormalige 'dorpen' ten oosten van Breda. We fietsen via Bavel en Ulvenhout naar Chaam. Dan verder richting Alphen, Gilze en Hulten. Om te eindigen met Rijen en Dorst. We passeren de Strijbeekse heide, een 200ha een bosrijk gebied met stukjes heide en drie vennen. Maar ook een schuurkerk, een zandplas genaamd

Het Zand, een leerlooierij, een duiventoren, leemputten, vier enorme margrieten. Gewoon veel te veel om allemaal op te noemen. Na afloop van deze rit weten we wel precies wat bij welk dorp hoort.

Fietstocht Tour de Baronie: Nieuwe Hollandse Waterlinie, ca. 90 km, 15 juni

Met het onderwater zetten van grote stukken land lukte het ons de oprukkende Fransen in het rampjaar 1672 tegen te houden. De druk op Holland ging onverminderd door. Daarom besloot men een extra verdedigingslinie aan te leggen. Dit werd de Nieuwe Hollandse Waterlinie. Deze waterlinie was in gebruik van 1870 tot 1945. Als de vijand eraan kwam, kon het polderland tussen Muiden en de Biesbosch 40 centimeter onder water gezet worden. Dit gebeurde via een ingenieus systeem van sluizen, dijken en kanalen. Sluizen werden op hun beurt weer beschermd door vele forten. Met deze Tour de Baronie bezoeken we een aantal van deze forten rond Werkendam. Ook bezoeken we de vestingstad Woudrichem als onderdeel van de Nieuwe Hollandse Waterlinie.

De Nieuwe Hollandse Waterlinie is het grootste rijksmonument van Nederland.

Vanwege de afstand van 90 km starten we een uurtje eerder dan normaal: 09.00 uur bij Intratuin!

Fietstocht Midzomeravond, ca 32 km, 21 juni

De midzomeravondtocht wordt rond de langste dag van het jaar gefietst. Dit jaar staat de tocht in het teken van de tramlijnen in de Baronie van Breda. Vandaag staan we stil bij de stoomtramlijn van Breda naar Zundert met een aftakking van Rijsbergen naar Hoogstraten. Tussen Rijsbergen en Meerseldreef zijn nog enkele dingen te zien die herinneren aan de lijn uit die tijd.

Fietstocht Inpolderingen na de Sint Elisabethsvloed, ca 62 km, 23 juni

Deze fietsroute gaat over de Sint-Elisabethsvloed, ruim 600 jaar geleden en de inpolderingen daarna. De vloed zorgde voor veel ellende. Niet alleen de Grote Waard liep vol water maar ook in de polders ernaast was de schade enorm. De zee kreeg na deze watersnoodramp vrij spel en telkens werd er bij eb en vloed een dun laagje vruchtbare klei afgezet. Door de bevolkingstoename na 1500 was er een behoefte aan meer landbouwgrond. Het is dan ook logisch dat men het overstroomde gebied weer wilde inpolderen. De route loopt voornamelijk in het zeekleigebied tussen Wagenberg en Klundert.

Fietstocht Vennen, ca. 57 km, 29 juni

In het Mastbos en het gebied ten zuiden van Breda liggen prachtige vennen. Deze route voert ons langs deze prachtige, vaak romantische plekjes. Een ven is een klein, meestal ondiep meer dat voorkomt op zandgronden. Vennen hebben wisselende waterstanden en zijn zelden groter dan enkele hectaren.

Onder vennen worden uitsluitend natuurlijke wateren verstaan. Zeker vroeger kwamen vennen vooral voor op heidegronden. Voor 1960 werden de meeste heidevelden ontgonnen waardoor vele vennen verdwenen. Wanneer heide tot bos werd ontgonnen bleven de vennen daarin vaak gespaard. In landbouwgebied verdwenen de meeste. In een zeer groot deel van de vennen heeft zich veengroei voorgedaan. We gaan naar enkele van deze vennen op zoek!

Lezing: De wondere wereld van de waterdieren.

Op 25 mei van 19.30u tot 21.00u in het leslokaal van Boerderij Wolfslaar

Het leven onder water verbaast menigeen. De ongewervelde dieren die in het water leven, is een van de soortenrijkste groepen die met het blote oog goed waargenomen kunnen worden. Veel van die soorten geven een indicatie van de kwaliteit van het water. Vind je bijvoorbeeld veel larven van steekmuggen in een sloot dan zal er toch sprake zijn van een verminderde waterkwaliteit. De aanwezigheid van echte libellen daarentegen is weer een signaal van goede waterkwaliteit. Dit soort informatie wordt gebruikt om de waterkwaliteit te beoordelen aan de hand van deze ongewervelde dieren.

Ook het initiatief Waterdiertjes.nl maakt gebruik van zulke waterkwaliteitsindicatoren. Dit citizen science project loopt nu vijf jaar en heeft veel interessante informatie opgeleverd. Iedereen met een schepnet, witte bak en smartphone kan een watertje bemonsteren en de vangsten doorgeven. De WebApp geeft je meteen een score voor de waterkwaliteit. De door de jaren heen verzamelde gegevens zijn vergeleken met wat professionals (waterbeheerders) verzameld hebben en dat levert belangrijke inzichten op. Het (maatschappelijke) belang van dit soort initiatieven komt ruim aan bod.

Themadag Grassen

De Grassencursus bestaat uit 3 bijeenkomsten.

Op zaterdag 3 juni en 1 juli zijn er twee hele cursusdagen van 9.30 tot 15.30 uur. Deze dagen starten met een korte theoretische introductie in Boerderij Wolfslaar, Wolfslaardreef 95, Breda, daarna gaan we praktisch aan de slag. 's Middags gaan we het veld in om de soorten ter plaatse te bekijken en te herkennen. De laatste bijeenkomst op zaterdagochtend 2 september is alleen een ochtendexcursie. De locatie wordt tijdens de cursus bekendgemaakt. De activiteiten worden verzorgd en begeleid door docenten van Floron District Noord Brabant Baronie en KNNV Breda.

Nachtvlinders zoeken in Boswachterij Dorst

Voor het jaar 2023 willen we met de KNNV Breda nachtvlinders zoeken in Boswachterij Dorst.

Maandag 26 juni om 22.00u.

De samenkomst is telkens vanaf een half uur voor zonsondergang, de eindtijd zal afhankelijk zijn van het weer (temperatuur en regen).

Meer informatie na opgeven via breda@knnv.nl

Het voorstel is op locatie aan de kant van de oude steenfabriek in Rijen.

[ECOTUINDAGEN VAN VELT](#)

Op ruim 200 plaatsen in Vlaanderen en Nederland kun je gratis tal van ecologische tuinen bezoeken en staan de tuineigenaars voor je klaar met praktische tuintips en leuke ideetjes. Via deze link kun je zien welke tuinen in jouw buurt te bezoeken zijn

<https://velt.nu/ecotuindagen>

GROEI EN BLOEI AFDELING DE LANGSTRAAT

Groei en Bloei afdeling De Langstraat organiseert het plantenfestijn op zaterdag 17 juni 2023.

Jaarlijks wordt er door de afdeling van Groei en Bloei, waar de regio de Langstraat en het Land van Heusden en Altena onder vallen, een plantenfestijn georganiseerd. Een plantenfestijn van en voor tuinliefhebbers. Als vanouds bieden we een kleinschalig festijn waar je terecht kunt voor een enorm aanbod aan leuke vaste planten, struiken en (fruit)bomen. Maar ook bijzondere éénjarigen, rozen en dahlia's. Veel plantjes zijn opgekweekt door leden van Groei & Bloei, de vereniging voor mensen met groene vingers. Maar er is ook aanbod van professionele kwekers.

We houden dit festijn traditiegetrouw bij:

kwekerij Struijk Nieuwevaart 62 in Sprang – Capelle op zaterdag 17 juni 2023 van 10:00 uur tot 16:00 uur

---

Tuinagenda juni

Aanleg en inrichten

- Plaats een piramide met een klimplant in de border voor een verticaal accent.
- Zet een vogelbadje neer. Een grote schotel met water is al voldoende.

Vorbereiden

- Zet plantensteunen bij hoge, vaste planten.
- Plant begin deze maand dahlia's en andere zomerbollen in potten om daar straks vrijkomende plaatsen in de border mee op te vullen.

Zaaien

- Zaai tussen nu en eind juli tweejarige planten voor de bloei het jaar erop.
- Nog snel wat eenjarige zomerbloeiërs zaaien op plekken waar bollen stonden en andere plekken die vrij komen.

Planten

- Is de tuin toch nog wat kaal? Dit is hét moment om planten te kopen, want straks is het misschien te warm.

Oogsten

- Oogst rabarber vóór de langste dag.
- Oogst tuinbonen op tijd, laat ze niet te groot worden.

Moestuin

- Leg stro onder de aardbeien om de vruchten droog te houden zodat ze niet gaan smetten.
- Plant paprika, tomaat, courgettes, pompoenen en andere koukleumen op een beschutte, zonnige plaats.
- Zaai buiten koolrabi, sperziebonen, doperwten, kapucijners, mais, sla en spinazie.
- Bemest de border en de moestuin met organische meststoffen. Dat kan tot augustus eens in de twee maanden.

Planten verzorgen

- Check iedere dag of de planten in potten water nodig hebben.
- Geef planten die afgelopen weken de grond in zijn gegaan extra water.
- Giet na een regenbui het water uit sierpotten zonder afvoergaatjes.
- Bind jonge scheuten van braam en framboos aan een draadframe.
- De rozenstruiken bereiken nu het hoogtepunt van hun bloei en dat kost kracht. Daarom eind deze maand extra bemesten met speciale rozenmest.
- Blijf onkruid wieden in border, gazon en onder hagen.
- Bind klimplanten nog eens goed aan; ze groeien nu heel snel.
- Gooi bij droog weer een emmer water op de composthoop om uitdrogen te voorkomen.

Snoeien

- Knip de hagen het best voor de langste dag in vorm.
- Als dat vorige maand nog niet gebeurd is: snoei buxus vóór de langste dag in vorm.
- Snoei indien nodig de groenblijvende sneeuwbal (*Viburnum tinus*)
- Verwijder uitgebloeide bloemen van de sering

- Knip de uitgebloeide bloemen van ridderspoor (Delphinium), vrouwenmantel (Alchemilla mollis), kattenkruid (Nepeta) en ooievaarsbekken (Geranium), zodat ze een tweede keer gaan bloeien.

Vijver

- Vul de vijver bij op warme dagen (alleen met kraanwater want water uit een regenton is te zacht en daardoor te zuur).
- Haal draadalgeng uit de vijver. Laat het dan eerst 24 uur op de kant liggen, zodat salamanders en andere waterdiertjes eruit kunnen ontsnappen.

bron: vtwonem.nl
